

Gion Nándor

ARANYAT TALÁLT*

A RENDŐRI fenyegetés ellenére békés nyárban bizakodtam. Tölgyesi Mihály elutazott Budapestre a veszélytelen és veszélyes papírokkal, eljött az aratás ideje, mozgalmas lett a devecseri határ, az emberek keményen dolgoztak, esténként nagyon fáradtak voltak, de elégedetteknek látszottak, mint általában aratás idején, szívesen beszélgettek velem, én pedig késő éjszakáig jártam a határt, hogy megvigyázzam a búzakereszteket. Nekem egy lánc földön termett búza. Ezt Hugyik Márton kaszálta le és rakta keresztekbe a feleségével, később pedig Döme Szilveszter hordta be szekéren az udvarunkba, és büszkén elújságotta, hogy felesége, Ljubica ismét gyermeket vár, és hogy az asszony biztos benne, hogy ezúttal végre fiút fog szülni.

Cséplés előtt Vladan Drenovakovics kicsit megbolygatta az életemet. Az egyik kora reggelen ellovagolt mellettem és foghegyről odavetette:

– Fehér Jóska várja magát jövő szombaton délután négy órakor az irodájában.

Megpróbáltam szabódni, bár tudtam, hogy hiába teszem.

– Rengeteg munka van most itt a határban. Nyár közepén nem csavaroghatok...

– A búzát és az árpát betakarították, a tarlók kivirágoztak – mondta Vladan Drenovakovics. – Nem kell olyan éberem vigyázni. Magára is ráfér legalább egy nap pihenés Belgrád szép városában.

– Fehér Jóska szombaton is dolgozik?

– Nagyon dolgos ember. Most jött haza a nyaralásból, tele van energiával.

Ezzel gyorsan továbblovagolt, én meg rosszkedvűen körülnéztem a földeken. A tarlókon tényleg virágozni kezdett már a tisztesfű, méhek szállodtak a virágokra, szorgalmasan gyűjtötték a mézet, szerettem az ilyen napokat a földeken, és ezúttal nem örültem az utazásnak.

* Részlet a szerző készülő regényéből.

Mindenesetre a megszokott módon üzentem Majoros Péternek, és a megjelölt szombati napon vonatra szálltam.

Rövidujjú fehér ingben utaztam, de így is melegem volt és leizadtam a koszos vonaton, és Milutin Karics is morózusan viselkedett, beengedett ugyan a vasutasok fülkéjébe, kártyázni azonban nem ült le velem. Unalmas és büdös utazás volt ez így nyár közepén.

Aztán ismét megizzadtam, amíg a meredek Balkán utcán felgyalogoltam Fehér Jóska belgrádi irodájába, és Fehér Jóska is barátság-talanabban fogadott, mint máskor, napbarnítottan ült íróasztala mögött, dűnnyögött valami köszönésfélet, papírokat lapozgatott, még hellyel sem kínált, én mégis leültem az egyik székre, és vártam. Fehér Jóska mint amolyan fásult tisztviselő továbbra is úgy tett, mintha nem törődne velem. Kezdtem elunni magam.

– Remek színe van – mondtam. – Bizonyára tengervíz mellett szedte fel.

Fehér Jóska a papírokat bogarászta, az íróasztalnak beszélt.

– Az egyik adriai szigeten nyaraltam. Festői szépségű sziget.

– Kősziklával?

– Vannak kősziklák is. Erre a szigetre azonban inkább a fenyőfák és a kabócák jellemzők. Gyönyörű hely. Csakhogy a napsütés arrafelé sokkal kegyetlenebb, mint nálunk a síkságon. Főleg a fenyőfák alatt üldögéltem, az első két napon mégis tűzvörösre égett a bőröm. A vállaim mégis kisebesedtek, orvoshoz kellett mennem.

– Sajnálom, hogy még nyaralás közben is szenvedett.

Fehér Jóska végre fölemelte a fejét.

– Gúnyolódik?

– Eszem ágában sincs – mondtam. – Remélem, hogy a tűző nap alól örömmel jött vissza a hűvös Belgrádba.

– Tehát mégis gúnyolódik – állapította meg Fehér Jóska. – Azt ajánlom, hogy ne tegye. Belgrádban is meleg van.

– Éreztem. Ma sokkal jobban izzadtam, mint amikor a hős partizánok kivégzésre vittek. Miért hívatott ide ebben a dög kánikulában?

A papírokra mutatott.

– Érkezésemkor kellemetlen jelentések vártak.

– Rólam?

– Talán magára is vonatkoznak. Szenttamáson megöltek egy jóra való derék embert. Vékás Eleknek hívták.

– Csupán látásból ismertem. Télen rókabőr kucsmát hordott a fején, a vonaton néha nyakamba szuszogott, fokhagymaszagú volt a lehelete.

– Jól ismer viszont egy Majoros Péter nevű, kötekedő természetű, ifjú embert.

– Felületesen ismerem. Egyszer találkoztam vele az újvidéki vasútállomáson. Fizettem neki néhány italt a büfében, és kölcsönkért tőlem valamennyi pénzt.

Fehér Jóska szomorúan és gúnyosan azt mondta:

– Maga pedig azonnal adott neki kölcsön. Amúgy első látásra.

– Rokonszenves, megbízható legénynek véltem.

– Azután egy este a házában is fogadta.

– Elhozta és visszaadta a kölcsönkért pénzt. Tényleg megbízható fiatalember.

Fehér Jóska ismét a papírai fölé hajolt, lapozgatott és szomorú maradt.

– Magáról sokan mesélték már, hogy jó beszédű és jó fantáziájú ember. Ebből kifolyólag még az asszonyoknál is sikerei voltak. Csak-hogy most kissé átlátszó a beszéde, márpedig én ragaszkodom a valósághoz.

– Tőlem mindig a valóságot hallja – mondtam nagyon komolyan.

– Maga is meg mások is.

– Időnként dúsítva és kiegészítve kitalált dolgokkal, szépekkel és csúnyákkal.

– Ilyesmi csak akkor fordul elő, ha citerán játszom és énekelek hozzá. Egyedül vagy a feleségemmel vagy a szomszédokkal. Tudja, a magyar népdalokban előfordulnak néha túlzások, de azok is a valóságból nőttek ki. Nemrégén olvastam az egyik könyvben...

Fehér Jóska hirtelen dühös lett, felemelte a hangját.

– Nekem ne énekeljen népdalokat! Azon az éjszakán, amikor magánál járt Majoros Péter, megölte azt a jóra való embert. Eltörte a nyakát.

– Látta ezt valaki?

– Nem. De majdnem biztosak vagyunk benne. Felületes ismerőse állítólag amolyan vaddisznó fajtájú ember. Bármi kitelik tőle.

– Talán igaztalanul vádolják. Bár csak felületesen ismerem, de az volt a benyomásom, hogy igen békés természetű.

– Figyelmeztesse felületes ismerősét, hogy nem lesz hosszú életű. Ha esetleg véletlenül ismét találkozna vele...

– Többé nem adok neki pénzt kölcsön.

Fehér Jóska keservesen felsóhajtott, keserves arcot vágott és lehalakította beszédét.

– Nagyobb bajok is vannak – mondta.

– Miattam?

– Lehet. Emlékszik még Zvonimírra, a küldöncömre?

– Halványan. Bőrkabátot hordott, és meglehetősen hanyagul járta az utcákat. Útközben betért kedvenc kocsmáiba.

– Zvonimír megbízható elvtárs, de kicsit felelőtlenül viszonyult fontos feladatához – sóhajtott ismét Fehér Jóska. – Egy szép napon kiganéztak alóla. Vagyis ellopták a pénztárcáját, és bizonyos szigorúan bizalmas iratokat is kiszedtek a zsebéből.

– Valamelyik ügyes kezű zsebtolvaj tehette ezt – mondtam. – A pénzt megtartotta, a szigorúan bizalmas iratokat pedig nyilván szemétre dobta.

– Kezdetben mi is ezt gondoltuk. Csakhogy az iratok egy része eljutott Budapestre. Előbb a magyarokhoz, azután gyorsan az oroszokhoz.

– Ezt honnan tudják?

– Sok helyen vannak megbízható embereink.

– Remélem, engem is közéjük sorolnak.

Fehér Jóska ingatta a fejét, nem válaszolt mindjárt. Napbarnított homloka alól világoskék szemekkel meredt rám. Aztán még halkabban azt mondta:

– Az iratok nem sokkal azután kerültek illetéktelen kezekbe, hogy Tölgyesi Mihály visszatért Budapestre.

– Tölgyesi Miska egész tavasszal Szenttamáson tartózkodott. A szemem előtt volt. Csak azokat az iratokat vihette át, amiket tőlem kapott.

– Hát ez az. Maga ügyes kezű ember.

Ekkor már én is feldühödtem.

– Ügyes kézzel keverem a kártyákat, a zsebtolvajláshoz azonban nem értek.

– Hát ez az. Ügyes kézzel keveri a kártyákat. És mint afféle jó mezőőr sok mindenhez ért. Például nesztelenül be tud surranni idegen lakásokba, összegyűjt fontos papírokat...

– És azonnal elküldöm magának! Mi a fenét akarnak tőlem?! A haza érdekében tevékenykedem.

– Melyik haza érdekében? – kérdezte Fehér Jóska.

Igyekeztem kevésbé dühösen és jóval megfontoltabban válaszolni.

– A fejem felett húzták meg a határokat. Engem nem kérdeztek.

De ha már idecsatoltak a gyönyörű Jugoszláviához...

– Ezt a gyönyörű országot maga nemigen szereti.

– Vannak itt emberek, akiket kifejezetten kedvelek. Elég sokan vannak.

– Miattuk a veszélyeket is felvállalja?

– Nemcsak miattuk – mondtam. – Megfizetnek a munkámért. És ha megfizetnek, igyekszem jól dolgozni.

– Szolgáltatam feltételezi, hogy jó pénzért a zsebelést is megtanulná.

– Nincs hozzá tehetségem. Azokat az átkozott, szigorúan bizalmas iratokat bárki átvehette a határon. Amennyiben jól megfizették.

– Tehát nem Tölgyesi Mihály volt?

– Nem.

Jó ideig szótlánul és mereven néztünk egymás szemébe. Gyorsan gondolkoztam. Az eddigi beszélgetés alapján arra következtettem, hogy a szolgáltatnak nincs tudomása Majoros Péter közügyességéről. Vagy legalábbis ebben reménykedtem. Talán nem hiába. Mert lassanként megenyhült Fehér Jóska arca. Aztán kihúzott egy fiókot, elővett egy üveg konyakot.

– Igynk valamit – mondta. – Mindjárt szebb lesz a világ.

– Én legszívesebben hideg sört innék – mondtam. – Egy-két üveggel. Leizzadtam az úton idefelé.

– Igaza van – mondta Fehér Jóska. – Nekem is jobban esne a hideg sör.

Visszatette a konyakot a fiókba, felemelte a telefont, belemorgott valamit. Két perc múlva egy fehér inges fiú tálcán behozott négy üveg sört, sörnyitót, a tálcát az asztalra tette, és gyorsan kiment az irodából. Fehér Jóska felbontott két üveget, és megjegyezte:

– Én a sört is üvegből iszom.

– Én is – mondtam. – Zsenge ifjú koromban, amikor a szenttamási Kálvárián a szép világot kerestem, néha sörözgettem is, ott persze nem volt pohár, és később már nem is hiányzott.

Egymás felé emeltük az üvegeket, meghúztuk söreinket, nagyon jólesett, a sör igazán hideg volt, Fehér Jóskanak is egyből visszatért régi jó kedélye.

– Megtalálta a szép világot? – kérdezte.

– Abban az időben elég gyakran eljártam mindenféle szép helyekre. A Virágos katona szemébe néztem, és ő elröpített olyan világba,

amit elképzelttem magamnak. De aztán valakik belerondítottak a szép világba. A Virágos katona már nem néz rám vissza.

– Nemigen értem, hogy miről beszél – mondta Fehér Jóska.

– A Virágos katona a Kálvárián az egyik képen Krisztust korbácsolja... – kezdtem magyarázkodni. Aztán reménytelenül abbahagytam. Legyintettem. – Hosszú és kissé zavaros történet. Ritkán beszélek róla. Az emberek nem értik meg.

Ismét ittunk az üvegből, Fehér Jóska üresre szívta az üvegét, felbontotta a következőt.

– Próbáljuk meg habzó sörrel szépíteni ezt a ronda világot – mondta.

– Az ilyen füledt melegben ez a legtöbb, amit tehetünk – mondtam. – Hol hűtik le ilyen jól a söreiket?

– Jégdarabok között tároljuk.

– Bizonyára sok jég fogy. Drága lesz a sör.

– Megérdemeljük. Mindketten. Tulajdonképpen tartalmas és kellemes beszélgetést folytattunk ma délután.

– Lehet, hogy tartalmas volt, de kellemesnek nem nevezném.

– Kellemes beszélgetés volt – erősködött kedélyesen Fehér Jóska.

– Azt persze bizonyára tudja, hogy nagyjából a felét hiszem el annak, amit mondott.

Sértődötten akartam válaszolni, de kopogtak az ajtón, majd pedig táskával a kezében és pisztollyal az oldalán egyenruhás fiatal férfi lépett be, köszönt és tisztelgett Fehér Jóskának, táskájából elővett egy lapos kartondobozfélét, csokoládés dobozra emlékeztetett, az íróasztalra tette, aláírást kért, ismét tisztelgett, és elment.

– Hol van Zvonimír? – kérdeztem.

– Elküldtük Macedóniába. Egy Stip nevű városkába. Ott kevésbé bizalmas iratokat kézbesít, de megmaradhatott a szakmájában.

Én is kiürítettem az első üveget, kézbe vettem a másodikat, és kissé ellustulva elmélkedtem.

– Zvonimír csak egyszer láttam. Hegyi lakónak véltem. Bizonyára otthon érzi magát.

Fehér Jóska erre jóval hosszasan kezdett elmélkedni.

– Zvonimír tényleg a hegyekből került hozzánk. A festői szerbiai hegyek között született és nőtt fel. Zöldellő erdővel borított erdők között. Stip környékén viszont csúnyák a hegyek. Ott vörösesbarna a föld, nincsenek zöldellő fák, csak bokrok és szúrós cserjék. Zvonimír ezt a sivár tájat kapta büntetésül. Nem hiszem, hogy otthon érzi

magát. Persze rosszabbul is járhatott volna, de tekintettel háborús érdemeire, elnézőek voltunk. Mindenesetre, aki bizalmas állást tölt be, az ne kocs mázson túl sokat, és ne fizessen italokat boldog-boldogtalanoknak. Magának is ezt ajánlom.

– Én is Macedóniába kerülhetek?

– Magának nincsenek háborús érdemei.

– Tehát rosszabbul is járhatnék?

– Nincsenek régi érdemei.

– Köszönöm, hogy ilyen kedvesen vigasztal.

– Igyekszem.

– Vagyis előfordulhat, hogy rövidebb életű leszek, mint az a felületes ismerősöm, akinek már a nevére sem emlékszem.

– Ez jó jel. Felejtse el minél gyorsabban. Akkor esetleg békekességben dolgozunk együtt továbbra is.

Most én lettem majdnem olyan rosszkedvű, mint Fehér Jóska beszélgetésünk kezdetén.

– Nézze... én sohasem rajongtam ezért a munkáért. Kezdetről fogva nem tetszett, és ahogy múlik az idő, egyre kevésbé tetszik. Esetleg abbahagyhatnám. Visszamennék a devecséri határba, őrizném a földeket, és jól meglennék magammal meg azokkal az emberekkel, akiket kedvelek. Így volt ez régen is, és egészen tűrhetően éreztem magam. A kémkedést rábízhatnánk alkalmasabb, lelkesebb és fiatalabb hazafiakra.

Fehér Jóska egyáltalán nem lepődött meg. Egy kicsit töprengett ugyan, de azután úgy beszélt, mint aki már korábban számolt ezzel az eshetőséggel.

– Közülünk nehéz kilépni – kezdte vontatottan. – És veszélyes is... Magának esetleg sikerülhet. Ha okosan intézi a dolgait. Télen majd ismét ellátogat Budapestre, élvezze néhány hétig a város szépségeit. Gyakorolja a besurranást. Ha ismét olvasmányos papírokat hoz, mint első kirándulása után, ígérem, hogy hosszabb időre visszavonulhat a devecséri földekre. A továbbiakban amúgy sem tudna szabadon mozogni odaát. Vagy sehogyan sem. Mert akkor már amazok is gyanúba fognák. Lehet, hogy máris gyanakszanak.

– Csodálatos – mondtam elhűlve. – Maguknak mindenféle vannak embereik odaát, amazoknak meg eszerint vannak embereik maguknál.

– Előfordulhat. Ez ilyen szakma.

– Mindennek tudatában nagy örömmel fogok Budapestre utazni. Növeli a büszkeségemet, hogy vadásznak rám. Fontos embernek érzem magam.

– Jól megfizetjük a fontos embereket.

– Ha életben maradnak.

– Maga jó mezőőr és tud vigyázni magára. Télig őrizze szépen a deveceeri határt, azután érezze jól magát Budapesten. Majdnem biztos vagyok benne, hogy épen és egészségesen tér vissza.

– Szeretem a reménykedő embereket – mondtam. – Különösen, ha tudják, hogy nem az ő bőrükre megy a játék.

– Az én bőröm sincs teljesen biztonságban – mondta Fehér Jóska.

Elfogyott a sör, felálltam, kicsit elfáradtam ebben a beszélgetésben.

– Köszönöm a hideg söröket – mondtam. – Most indulom kell a vonatra melegezni. Szeretnék minél gyorsabban hazaérni és lemosakodni. Kicsit piszkosnak érzem magam, és egész biztos, hogy hazafelé még jobban összekoszolódom. A fehér ingen mindjárt meglátzanak a piszkos foltok, meg a bőrömon is.

Fehér Jóska is felállt, kezét nyújtott. Ő egyáltalán nem látszott fáradtnak.

– Sajnos, vonataink nem patyolattiszták és még mindig elég lassan járnak.

– Túlságosan lassan.

– Milutinnal majd elütik az időt kártyázással.

– Az a nyikhaj idefelé nem ült le velem kártyázni.

– Most le fog ülni.

– Kicsit rosszkedvű vagyok – mondtam. – Alaposan megkopasztom.

– Nyerjen tőle annyit, amennyit akar – mondta mosolyogva Fehér Jóska.

Ezután Fehér Jóska az irodájában maradt egészen jókedvűen, én pedig rossz gondolatokkal ereszkedtem le a Balkán utcán a vasútállomáshoz, és a vonaton sem lett derűsebb kedvem.

Milutin Karics tényleg leült velem kártyázni a vasutasfülkébe, ő legalább olyan morózus volt, mint én, szinte teljesen érdektelenül forgatta a lapokat, és alig szóltunk egymáshoz. Szemérmetlenül fosztogattam, Milutin közönyösen tűrte, Okér előtt azonban észbe kapott, még mélységes komorságában is megelégette a játékot, elrakta a kártyalapokat, fizetett, azt mondta, hogy ellenőriznie kell a vonatot, és kiment a fülkéből. El sem köszönt tőlem. Verbászig egyedül utaztam.

(Forrás, 2002/6.)